

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K
E-mail: lhl@jm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
THBI@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 22/00994-3

28. APRIL 2022

HØRINGSSVAR OVER UDKAST TIL LOVFORSLAG OM DET CENTRALE DNA-REGISTER OG DET CENTRALE FINGRAFTRYKSREGISTER

Justitsministeriet har ved e-mail af 31. marts 2022 anmodet om Institut for Menneskerettigheders eventuelle bemærkninger til udkast til forslag til lov om Det Centrale Dna-register og Det Centrale Fingeraftryksregister.

Med lovudkastet lægges der op til at fastsætte en samlet specifik lovregulering for dna-registeret og fingeraftryksregisteret i en ny hovedlov. Det er således hensigten at sikre et klart retsgrundlag for politiets optagelse af, opbevaring og sletning af dna-profiler og fingeraftryk m.v. Desuden lovfæstes det, at der gælder samme regler for registreringerne.

SAMMENFATNING

Med lovudkastet § 6, stk. 1, lægges der op til at indføre differentierede slettefrister på henholdsvis 10, 15 og 20 år for sletning af dna-profiler og fingeraftryk m.v. i relation til personer, der er sigtet, men ikke dømt for en lovovertrædelse. Der lægges endvidere op til forlængede slettefrister på op til ubestemt tid for oplysninger angående personer, som er dømt for en lovovertrædelse.

Opbevaring af dna-profiler og fingeraftryk bidrager til effektiv efterforskning, men dette formål skal afvejes mod individets ret til beskyttelse af sit privatliv. Efter instituttets opfattelse kan de forlængede slettefrister for personer som er sigtede, men ikke dømte, risikere at medføre krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om retten til respekt for privatliv.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at Justitsministeriet undlader at forlænge opbevaringen af dna-profiler og fingeraftryk m.v. for personer, hvor der er sket frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår.

Instituttet har følgende bemærkninger til lovudkastet:

DIFFERENTIEREDE SLETTEFRISTER

SIGTEDE, MEN IKKE DØMTE

Med lovudkastets § 6, stk. 1, lægges der op til at indføre differentierede slettefrister på henholdsvis 10, 15 og 20 år for sletning af dna-profiler og fingeraftryk m.v. i relation til personer, der er sigtet, men ikke dømt for en lovovertrædelse.

De differentierede slettefrister fastsættes ud fra strafferammen for den overtrædelse, der er rejst sigtelse for, da strafferammen efter Justitsministeriets opfattelse kan anses for en indikation på forholdets grovhed (de almindelige bemærkninger, punkt 2.5.2).

Dette vil indebære, at dna-profiler og fingeraftryk m.v. optaget i forbindelse med efterforskning af overtrædelser, hvis strafferamme er mindre end 6 års fængsel, vil blive slettet efter 10 år, som det er tilfældet i dag. Dette vil f.eks. være i forbindelse med overtrædelse af straffelovens regler om ulovlig tvang (§ 260), trusler (§ 266) og tyveri (§ 276) eller i forbindelse med sigtelse for overtrædelse af særlovgivning, idet strafferammen for sådanne lovovertrædelser kun undtagelsesvis overstiger 2 års fængsel.

Hvor der er optaget oplysninger i forbindelse med en lovovertrædelse, hvor den laveste strafferamme udgør mindst 6 års fængsel og mindre end 8 års fængsel, lægger lovforslaget op til en opbevaringsperiode på 15 år fra der sker frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår. Opbevaringsperioden vil således i disse tilfælde blive forlænget med 5 år i forhold til de gældende regler.

Hvor der er optaget oplysninger i forbindelse med en lovovertrædelse, hvor strafferammen udgør mindst 8 års fængsel, lægger lovforslaget op til en opbevaringsperiode på 20 år fra frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår. Opbevaringsperioden vil således i disse tilfælde blive fordoblet i forhold til gældende regler.

Baggrunden for den foreslåede ændring er, at Justitsministeriet ønsker at styrke politiets muligheder i arbejdet med at efterforske og opklare

kriminalitet, og at politiet skal have de bedst mulige redskaber til brug for dette arbejde (de almindelige bemærkninger, punkt 2.5.2.1).

DØMTE

Herudover lægges der op til at indføre differentierede frister på henholdsvis 15, 25 og 40 år for sletning af dna-profiler og fingeraftryk m.v. fra dømte personer, jf. § 6, stk. 2. De differentierede slettefrister er tilsvarende fastsat ud fra strafferammen for den overtrædelse, der er rejst sigtelse og sket domfældelse for således, at opbevaringsperioden er fastsat ud fra en indikation af forholdets grovhed (de almindelige bemærkninger punkt 2.5.2.2).

Det vil således betyde, at oplysninger fra dømte, der er optaget i forbindelse med en sigtelse for en lovovertrædelse, hvor den laveste strafferamme udgør mindre end 3 års fængsel, vil kunne opbevares i 15 år.

Hvor oplysninger fra dømte er optaget i forbindelse med en sigtelse for en lovovertrædelse, hvor strafferammen udgør mindst 3 års fængsel og mindre en 8 års fængsel, vil oplysningerne kunne opbevares i 25 år.

I de tilfælde hvor der er optaget oplysninger fra dømte, hvor strafferammen udgør mindst 8 års fængsel, vil oplysningerne kunne opbevares i 40 år.

Endvidere lægges op til opbevaring på ubestemt tid af oplysninger angående dømte personer, der er sigtet for en overtrædelse, der har en strafferamme på fængsel op til livstid, eller hvis den pågældende er idømt en tidsubestemt foranstaltning efter straffelovens §§ 68, 69 eller forvaring efter straffelovens § 70.

Den foreslåede ordning indebærer samtidig en ophævelse af de gældende regler om, at oplysninger skal slettes, når den registrerede person fylder 80 år, eller 2 år efter den registreredes død.

INSTITUTTETS BEMÆRKNINGER

Det fremgår af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at opbevaring af fingeraftryk, dna-profiler og celleprøver er et indgreb i retten til respekt for privatlivet, som er beskyttet i Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8.¹ Indgrebet skal retfærdiggøres efter artikel 8, stk. 2, for ikke at resultere i en krænkelse

¹ Se f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, S. og Marper mod Storbritannien, dom af 4. december 2008, præmis 77 og 86.

af konventionen. Det betyder, at statens indgreb skal ske ifølge lov, have et legitimt formål og være nødvendigt i et demokratisk samfund.

Efter instituttets vurdering følger det af Menneskerettighedsdomstolens praksis, at den maksimale opbevaringsperiode for oplysninger fra dømte skal tage højde for lovovertrædelsens alvor. Selvom der ikke kan udledes klare tidsmæssige begrænsninger, følger det således af Domstolens praksis, at der kan differentieres i slettefristerne.²

Instituttet finder det således positivt, at lovudkastet lægger op til at fastsætte kortere slettefrister for de oplysninger, som er optaget i forbindelse med efterforskning af mindre alvorlig kriminalitet, og hvor der sker domsfældelse i sagen.

Domstolens vurdering af opbevaringens lovlighed foretages ikke alene på baggrund af slettefrister men ud fra en samlet helhedsvurdering, hvor der bl.a. lægges vægt på, om der er fastsat tilstrækkelige retsgarantier. Dette indebærer navnlig, at den pågældende skal have mulighed for at begære, at oplysninger slettes inden slettefristen, hvis behovet for opbevaring findes at måtte vige for hensynet til den pågældendes privatliv.³

For personer, som er sigtet men ikke dømt, lægges der op til væsentligt længere slettefrister på op til 20 år. Instituttet har i tidligere høringsvar påpeget problematikken om dna-profiler for sigtede, men ikke dømte personer, der opbevares i politiets registre i 10 år.⁴

I sagen M.K. mod Frankrig udtalte Menneskerettighedsdomstolen kritik af, at slettefristerne ikke differentierede i forhold til, om en person var

² Se f.eks. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol Aycaguer mod Frankrig, dom af 22. september 2017, præmis 43.

³ Se Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Gardel mod Frankrig, dom af 17 marts 2010 og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Aycaguer mod Frankrig, dom af 22. september 2017 samt Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, Gaughran mod Storbritannien, dom af 13. juni 2020.

⁴ Instituttets høringsvar af 13. oktober 2009 til Forslag til lov om ændring af lov om Det Centrale Dna-profilregister (frister for sletning af oplysninger om dna-profiler vedrørende sigtede, men ikke dømte personer). Høringsvaret kan findes på side 18-23 i Retsudvalgets bilag 1 til udvalgets behandling af lovforslaget:

<https://www.ft.dk/samling/20091/lovforslag/L90/bilag/1/777422.pdf>

dømt eller blot sigtet, men ikke dømt.⁵ Sagen omhandlede en person, der i to tilfælde var blevet sigtet, men ikke dømt, for tyveri af nogle bøger, og som havde fået optaget sit fingeraftryk i et register. Krænkelsen bestod i, at fingeraftryk kunne opbevares i 25 år uanset, at der var tale om en mindre alvorlig lovovertrædelse, og at der alene var begrænsede muligheder for at få fjernet materialet efter en frifindelse eller påtaleopgivelse.⁶

I sagen S. og Marper mod Storbritannien fastslog Menneskerettighedsdomstolen ligeledes, at Storbritannien i to konkrete tilfælde ved at udtage og opbevare fingeraftryk, dna-profiler og celleprøver krænkede artikel 8. I denne sag bestod krænkelsen i, at fingeraftryk, dna-profiler og celleprøver kunne opbevares uafhængigt af lovovertrædelsens karakter eller alvor, uafhængigt af den sigtedes alder, at opbevaringen var tidsubegrænset, og at der alene var begrænsede muligheder for at få fjernet materialet efter en frifindelse eller påtaleopgivelse.⁷

I både S. og Marper mod Storbritannien og M.K. mod Frankrig udtalte Domstolen desuden en særlig bekymring for risikoen for stigmatisering af sigtede, men ikke dømte personer, som optages i politiets registre sammen med dømte, da ikke-dømte personer er berettiget til en formodning om uskyld, indtil det modsatte er bevist. Yderligere udtalte Domstolen, at selvom optagelsen i politiets registre ikke er det samme som et udtryk for mistanke, så må betingelserne for opbevaring af data ikke give indtryk af, at den pågældende person ikke bliver behandlet som uskyldig.⁸

Det er således instituttets opfattelse, at særligt de forlængede slettefrister i lovudkastets § 6, stk. 1, hvor det bliver muligt at opbevare oplysninger i 15 år eller 20 år for personer, som har været sigtet, men ikke er dømt, kan risikere at medføre krænkelse af Menneskerettighedskonventionens artikel 8 om retten til privatliv.

⁵ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, M.K. mod Frankrig, dom af 18. juli 2013, præmis 39.

⁶ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, M.K. mod Frankrig, dom af 18. juli 2013, præmis 42 og 43.

⁷ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, S. og Marper mod Storbritannien, dom af 4. december 2008, præmis 125.

⁸ Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, S. og Marper mod Storbritannien, dom af 4. december 2008, præmis 122 og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, M.K. mod Frankrig, dom af 18. juli 2013, præmis 33.

- Institut for Menneskerettigheder anbefaler derfor, at Justitsministeriet undlader at forlænge opbevaringen af dna-profiler og fingeraftryk m.v. for personer, hvor der er sket frifindelse, afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald uden vilkår.

Der henvises til ministeriets j.nr. 2020-0090- 2413.

Med venlig hilsen

Louise Holck

DIREKTØR